

سینچش
فرآیند و فرآورده یادگیری
روشهای قدیم و جدید

ویرایش دوم

تألیف
دکتر علی اکبر سیف
استاد دانشگاه علامه طباطبائی

نشر دوران

سیف، علی اکبر. ۱۳۲۰ -
سنجش فرایند و فرآورده یادگیری: روشهای قدیم و جدید (ویرایش دوم)،
تألیف: علی اکبر سیف، - تهران: دوران، ۱۳۸۷.
۴۰۸ ص.؛ جدول.

ISBN 978-961-8891-42-3

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
ص.ع. به انگلیسی: Ali Akbar Saff, Assessing process and product of
learning: Old and new methods.

کتابنامه: ص. ۳۸۰-۳۷۳.
۱. آموزش و پرورش بر مبنای توانش - آزمونها. ۲. شاگردان - ارزشیابی.
۳. آموزش و پرورش - آزمونها. ۴. آموختن - ارزشیابی. ۵. موفقیت تحصیلی -
آزمونها. الف. عنوان.

۳۷۱.۲۶۲

م ۹ س ۳۱۰۳۱ LC

۲۳۸۰۳-۸۲ م

کتابخانه ملی ایران

Assessing Process and Product of Learning
Old and New Methods

First Edition, 2005

Second Edition, 2008

Ali-Akbar Saif, Ph.D.

Professor of Educational Psychology

Alameh Tabatabaie University

Dowran Publishing Company

TEHRAN: 2008

نشر دویران

تهران، صندوق پستی ۳۴۳-۱۳۱۴۵

www.dowranbook.com

dowran@didarbook.com

سنجش فرایند و فراورده یادگیری

روشهای قدیم و جدید

تألیف دکتر علی اکبر سیف

ویرایش اول، ۱۳۸۴

ویرایش دوم، بهار ۱۳۸۷

۳۱۰۰ نسخه

چاپ نیل، صحافی دیدآور

حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است.

مرکز پخش:

خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، نرسیده به لبافی نژاد، کوچه بنفشه، شماره ۲، واحد ۴

تلفن ۶۶۹۶۱۶۴۱ - ۶۶۹۶۱۶۴۲ .. تلفکس ۶۶۴۱۴۴۷۸

قیمت: ۶۸۰۰۰ ریال

فهرست محتوایی

۱۳	پیشگفتار ویرایش دوم
۱۴	پیشگفتار ویرایش اول
۱۶	راهنمای مطالعه کتاب
۱۷	هدفهای کلی کتاب
۱۹	فصل ۱ - مفهوم سنجش و رابطه آن با آموزش
۲۰	تعریف سنجش
۲۱	پایگاه نظری روشهای قدیم و جدید سنجش
۲۲	تأثیر سنجش بر آموزش معلم و یادگیری دانش آموزان
۲۴	سنجش برای یادگیری در مقابل سنجش از یادگیری
۲۵	خلاصه فصل
۲۵	سؤال و تمرین
۲۷	فصل ۲ - هدف و استاندارد در آموزش
۲۸	هدف آموزشی
۲۸	تعریف هدف آموزشی
۲۹	هدف رفتاری و هدف شناختی
۳۲	هدف کلی و هدف جزئی
۳۳	غایت پرورشی
۳۳	هدف فرآیندی و هدف فرآورده‌ای
۳۶	استاندارد تحصیلی
۳۶	تعریف استاندارد تحصیلی

۳۹	مقایسه هدف با استاندارد
۴۳	خلاصه فصل
۴۳	سؤال و تمرین
۴۵	فصل ۳ - طبقه‌بندی هدفهای آموزشی
۴۶	طبقه‌بندی حوزه‌های سه‌گانه
۴۶	طبقه‌بندی حوزه شناختی
۴۸	طبقه‌بندی حوزه عاطفی
۴۹	طبقه‌بندی حوزه روانی - حرکتی
۵۱	طبقه‌بندی گانه ز انواع بازده‌های یادگیری
۵۳	طبقه‌بندی انواع یادگیری بر اساس بعدها الگوی یادگیری
۵۴	طبقه‌بندی کولماتز از انواع یادگیری
۵۵	خلاصه فصل
۵۶	سؤال و تمرین
۵۹	فصل ۴ - طبقه‌بندی تازه حوزه شناختی
۶۰	معرفی طبقه‌بندی تازه حوزه شناختی
۶۱	بعد دانش
۷۱	بعد فرایند شناختی
۷۹	استفاده از جدول دوبعدی حوزه شناختی برای طبقه‌بندی هدفهای آموزشی
۸۲	خلاصه فصل
۸۳	سؤال و تمرین
۸۵	فصل ۵ - دسته‌بندی روشهای سنجش
۸۶	دسته‌بندی روشهای سنجش با توجه به ویژگیهای مورد اندازه‌گیری
۸۸	دسته‌بندی روشهای سنجش با توجه به ملاکهای مورد استفاده
۹۰	دسته‌بندی روشهای سنجش با توجه به زمان اجرا و هدف استفاده
۹۲	دسته‌بندی روشهای سنجش با توجه به چگونگی تهیه آنها
۹۴	دسته‌بندی روشهای سنجش با توجه به نوع سؤال یا ماده
۹۶	خلاصه فصل
۹۷	سؤال و تمرین
۹۹	فصل ۶ - تهیه طرح سنجش یادگیری
۱۰۰	تعریف طرح سنجش
۱۰۲	انواع طرحهای سنجش یا جدولهای مشخصات

۱۰۶	طرح سنجش وابسته به ملاک
۱۰۸	انتخاب روشهای مناسب برای سنجش هدفهای گوناگون
۱۰۹	خلاصه فصل
۱۰۹	سؤال و تمرین
۱۱۱	فصل ۷ - سنجش یادگیری به کمک آزمون صحیح - غلط
۱۱۲	تعریف و انواع آزمونهای صحیح - غلط
۱۱۴	تهیه سؤالهای صحیح - غلط
۱۱۷	قواعد تهیه سؤالهای صحیح - غلط
۱۲۲	امتیازها و محدودیتهای آزمونهای صحیح - غلط
۱۲۵	موارد استفاده آزمونهای صحیح - غلط
۱۲۸	خلاصه فصل
۱۲۹	سؤال و تمرین
۱۳۱	فصل ۸ - سنجش یادگیری به کمک آزمون جور کردنی
۱۳۲	تعریف و انواع آزمونهای جور کردنی
۱۳۴	قواعد تهیه سؤالهای جور کردنی
۱۴۰	امتیازها و محدودیتهای آزمونهای جور کردنی
۱۴۱	موارد استفاده آزمونهای جور کردنی
۱۴۷	خلاصه فصل
۱۴۸	سؤال و تمرین
۱۴۹	فصل ۹ - سنجش یادگیری به کمک آزمون چند گزینه‌ای
۱۵۰	تعریف و انواع آزمونهای چند گزینه‌ای
۱۵۴	قواعد تهیه سؤالهای چند گزینه‌ای
۱۷۱	آزمون چندگزینه‌ای رایانه‌ای
۱۷۱	امتیازها و محدودیتهای آزمونهای چند گزینه‌ای
۱۷۲	موارد استفاده آزمونهای چند گزینه‌ای
۱۸۳	خلاصه فصل
۱۸۳	سؤال و تمرین
۱۸۵	فصل ۱۰ - سنجش یادگیری به کمک آزمون تشریحی
۱۸۶	تعریف و انواع آزمونهای تشریحی
۱۸۸	قواعد تهیه سؤالهای تشریحی
۱۹۱	قواعد تصحیح پاسخهای سؤالهای تشریحی
۱۹۵	امتیازها و محدودیتهای آزمونهای تشریحی

۱۹۷	موارد استفاده آزمونهای تشریحی
۲۰۰	پرسش شفاهی
۲۰۱	آزمون بیرون بردنی
۲۰۲	خلاصه فصل
۲۰۳	سؤال و تمرین
۲۰۵	فصل ۱۱ - سنجش یادگیری به کمک آزمون کوتاه پاسخ
۲۰۶	تعریف و انواع آزمونهای کوتاه پاسخ
۲۰۷	آزمونهای کوتاه پاسخ تشکیل یافته از مسائل عددی ساده
۲۰۸	قواعد تهیه سؤلهای کوتاه پاسخ
۲۱۲	قواعد تهیه سؤلهای کوتاه پاسخ ویژه مسائل عددی
۲۱۳	امتیازها و محدودیتهای آزمونهای کوتاه پاسخ
۲۱۴	موارد استفاده آزمونهای کوتاه پاسخ
۲۱۶	خلاصه فصل
۲۱۷	سؤال و تمرین
۲۱۹	فصل ۱۲ - سنجش عملکردی
۲۲۱	تعریف و اهمیت سنجش عملکردی
۲۲۳	سنجش فرایند و فراورده یادگیری
۲۲۵	انواع سنجشهای عملکردی
۲۲۵	دسته بندی گرانلند از آزمونهای عملکردی
۲۳۱	دسته بندی نیکو از روشهای سنجش عملکردی
۲۳۳	قواعد تهیه آزمونهای عملکردی
۲۴۱	امتیازها و محدودیتهای روشهای سنجش عملکردی
۲۴۲	موارد استفاده روشهای سنجش عملکردی
۲۴۶	خلاصه فصل
۲۴۷	سؤال و تمرین
۲۴۹	فصل ۱۳ - سنجش با استفاده از کارپوشه
۲۵۰	تعریف کارپوشه
۲۵۱	هدفهای تهیه کارپوشه
۲۶۲	محتوای کارپوشه
۲۶۴	قواعد تهیه و استفاده از کارپوشه
۲۶۸	امتیازها و محدودیتهای روش سنجش با استفاده از کارپوشه
۲۷۰	موارد استفاده روش کارپوشه

۲۷۵	خلاصه فصل
۲۷۷	سؤال و تمرین
۲۷۹	فصل ۱۴ - سنجش مشاهده‌ای
۲۸۰	فهرست واری
۲۸۰	تعریف فهرست واری
۲۸۱	ویژگیهای فهرست واری
۲۸۴	قواعد تهیه فهرست واری
۲۸۵	نمره‌گذاری فهرست واری
۲۸۵	مقیاس درجه‌بندی
۲۸۵	تعریف مقیاس درجه‌بندی
۲۸۶	ویژگیهای مقیاس درجه‌بندی
۲۸۷	انواع مقیاسهای درجه‌بندی
۲۹۲	قواعد تهیه مقیاس درجه‌بندی
۲۹۴	نمره‌گذاری مقیاس درجه‌بندی
۲۹۴	واقع‌نگاری
۲۹۴	تعریف واقع‌نگاری
۲۹۵	ویژگیهای واقع‌نگاری
۲۹۷	قواعد انجام واقع‌نگاری و تهیه گزارش آن
۲۹۹	امتیازها و محدودیتهای روشهای سنجش مشاهده‌ای
۳۰۰	موارد استفاده روشهای سنجش مشاهده‌ای
۳۰۲	خلاصه فصل
۳۰۳	سؤال و تمرین
۳۰۵	فصل ۱۵ - سنجش رفتاری
۳۰۶	تعریف و ویژگیهای سنجش رفتاری
۳۱۰	انواع روشهای سنجش رفتاری
۳۱۰	سنجش محصولات ماندنی رفتار
۳۱۱	سنجش رویدادهای گذرای رفتار (ثبت مشاهده‌ای)
۳۲۱	سنجش قیاس‌پذیر
۳۲۲	سنجش موقعیتی
۳۲۴	نقش‌گذاری
۳۲۵	سنجش نهان‌یابی
۳۲۶	نظارت شخصی
۳۲۷	سنجش شناختی - رفتاری

۳۲۸	سنجش روانی - فیزیولوژیکی
۳۲۹	مصاحبه رفتاری
۳۳۰	امتیازها و محدودیتهای روشهای سنجش رفتاری
۳۳۱	موارد استفاده روشهای سنجش رفتاری
۳۳۴	خلاصه فصل
۳۳۵	سؤال و تمرین
۳۳۷	فصل ۱۶ - سنجش عاطفی
۳۳۸	تعریف ویژگیهای عاطفی
۳۳۹	اهمیت ویژگیهای عاطفی
۳۴۱	ویژگیهای روشهای سنجش عاطفی
۳۴۲	روشهای مختلف سنجش ویژگیهای عاطفی
۳۴۲	استفاده از پرسشنامه برای سنجش عواطف
۳۴۷	قواعد تهیه و اجرای پرسشنامههای سنجش عواطف
۳۴۸	روش تفکیک معنایی
۳۴۹	قواعد تهیه پرسشنامه تفکیک معنایی
۳۵۰	مقیاس لیکرت
۳۵۱	نمره گذاری مقیاس لیکرت
۳۵۶	قواعد تهیه پرسشنامههای عاطفی مبتنی بر مقیاس لیکرت
۳۵۷	استفاده از مصاحبه برای سنجش عواطف
۳۵۸	قواعد انجام روش مصاحبه
۳۶۰	گروه سنجی
۳۶۳	استفاده از یادداشتهای روزانه برای سنجش عواطف
۳۶۴	امتیازها و محدودیتهای روشهای سنجش عاطفی
۳۶۴	موارد استفاده روشهای سنجش عاطفی
۳۷۰	خلاصه فصل
۳۷۱	سؤال و تمرین
۳۷۳	مراجع فارسی
۳۷۵	مراجع انگلیسی
۳۸۱	فهرست موضوعی
۳۸۷	فهرست نامها
۳۹۱	فهرست واژههای انکیسی - فارسی
۳۹۵	فهرست واژههای فارسی - انگلیسی
۳۹۹	جواب سؤالاتی عینی پایان فصلهای کتاب

پیشگفتار ویرایش دوم

برای تهیه ویرایش تازه کتاب سنجش فرآیند و فرآورده یادگیری: روشهای قدیم و جدید، هم متن ویرایش قبلی را به طور کامل بازبینی و غلطهای آن اصلاح شده و هم مطالب تازه‌ای به آن افزوده شده است. عمده افزوده‌ها به قرار زیرند:

- فصل ۱، مطالبی در ارتباط با تعریف سنجش و تأثیر سنجش بر آموزش معلم و یادگیری دانش‌آموزان و دانشجویان.
  - فصل ۲ مطالبی در ارتباط با استاندارد.
  - فصل ۵، مطالبی در ارتباط با دسته‌بندی انواع روشهای سنجش.
  - فصل ۹، آزمون چندگزینه‌ای رایانه‌ای.
  - فصل ۱۰، آزمون بیرون بردنی.
  - فصل ۱۲، آزمون بالینی ساختارمند عینی (آسکی).
  - فصل ۱۶، گروه‌سنجی و پرسشنامه سنجش نگرش نسبت به مدرسه ویژه دانش‌آموزان دبیرستان.
  - فهرست موضوعی، واژه‌نامه انگلیسی - فارسی، و واژه‌نامه فارسی - انگلیسی به آخر کتاب.
- خانم هانیه کلانتری، در تصحیح نسخه‌های چاپی ویرایش دوم کتاب نیز مرا یاری داده‌اند. از ایشان سپاسگزارم.

دکتر علی اکبر سیف

مهر ۱۳۸۶

پیشگفتار ویرایش اول

این کتاب مکمل کتاب اندازه‌گیری، سنجش، و ارزشیابی آموزشی است. در پیشگفتار ویرایش سوم آن کتاب (۱۳۸۲) گفته بودم که: «برای تکمیل مبحث روشهای سنجش، کتاب دیگری مورد نیاز است که در آن عمدتاً روشهای بحث شده باشند. و چنین کتابی در دست تهیه است.» کتابی که در پیش رو دارید همان کتاب وعده داده شده است.

این کتاب هم به صورت مکمل کتاب اندازه‌گیری، سنجش، و ارزشیابی آموزشی قابل استفاده است و هم به عنوان یک کتاب مستقل. کسانی که کتاب اندازه‌گیری، سنجش، و ارزشیابی آموزشی را مورد استفاده قرار می‌دهند، برای تکمیل بحث روشهای آن کتاب، می‌توانند از کتاب حاضر استفاده کنند. کسانی که با یادگیری روشها و فنون سنجش نیازشان برطرف می‌شود، می‌توانند به کتاب حاضر بسنده کنند. اما چنانچه، علاوه بر روشهای سنجش، به مباحث نظری و مفهومی مانند روایی، پایایی، تحلیل آزمون، هنجارها، و مانند اینها نیاز داشته باشند، لازم است به کتاب اندازه‌گیری، سنجش، و ارزشیابی آموزشی نیز مراجعه نمایند.

غالب موضوعهای بحث شده در این کتاب موضوعهای مربوط به روشهای سنجش اند؛ اما، پیش از معرفی روشهای سنجش، در پنج فصل اول کتاب، مفهوم سنجش، هدف، استاندارد، و نیز طبقه‌بندیهای مختلف هدفهای آموزش و یادگیری و دسته‌بندیهای انواع روشهای سنجش که دانستن آنها پیش‌نیاز یادگیری روشهای سنجش به شمار می‌آیند بحث شده‌اند. به ویژه یک فصل کامل (فصل ۴) به معرفی طبقه‌بندی تازه حوزه شناختی که به سرعت جانشین طبقه‌بندی معروف بلوم می‌شود اختصاص یافته است. در کتاب حاضر، همین طبقه‌بندی مبنای توضیح هدفها و سؤالاتی نمونه قرار گرفته است.

در فصل ۶ نیز تهیه طرح سنجش بحث شده، و ۱۰ فصل باقیمانده تماماً به معرفی روشهای قدیم و جدید سنجش فرایندها و فراورده‌های یادگیری دانش‌آموزان و دانشجویان اختصاص یافته است. در هر فصل، ابتدا روش مورد نظر تعریف و ویژگیهای آن مشخص شده، سپس قواعد تهیه و استفاده از آن روش مورد بحث قرار گرفته، و به دنبال ذکر امتیازها و محدودیتهای آن روش، نمونه کاربردهای واقعی آن نیز معرفی شده‌اند.

در تألیف این کتاب هم از آثار معتبر کلاسیک روانسنجی، مانند آثار صاحب‌نظرانی چون

لی جی. کرانباخ، رابرت ال. ایمل، رابرت ال. ترندایک، و الیزابت، پی. هیگن، سود برده‌ام و هم منابع تألیفی و پژوهشی جدید (تا سال ۲۰۰۵ میلادی) را مورد استفاده قرار داده‌ام. امیدوارم این اثر مورد پذیرش و استفاده همکاران و دانشجویان قرار گیرد.

در تصحیح فرمهای چاپی کتاب، خانم هانیه کلانتری زحمت زیادی کشیده‌اند. از ایشان تشکر می‌کنم.

دکتر علی‌اکبر سیف

فروردین ۱۳۸۴

راهنمای مطالعه کتاب

این کتاب دارای ۵ فصل مقدماتی درباره مفاهیم و اصطلاحات، یک فصل تهیه طرح سنجش، و ۱۰ فصل روشهای سنجش است. فصلهای مقدماتی اطلاعات زیربنایی روشهای سنجش را در اختیار شما قرار می دهند؛ آنها را به دقت بخوانید. فصل "تهیه طرح سنجش" نخستین گام عملی در راه سنجش یادگیری است؛ آن را بخوانید و درباره اش تمرین کنید. بهترین تمرین آن است که برای یک درس واقعی در یکی از پایه های تحصیلی یک طرح سنجش یا جدول مشخصات تهیه کنید و در آن هم محتوای درس و کتاب آن درس را تحلیل نمایید، و هم هدفهای آموزشی آن را بنویسید. در ضمن، این هدفها را مطابق با طبقه بندیهایی که در فصلهای ۳ و ۴ یاد می گیرید طبقه بندی کنید.

پس از یادگیری مطالب فصلی "تهیه طرح سنجش" به مطالعه فصلهای بعدی که در آنها روشهای گوناگون سنجش فرایندها و فراورده های یادگیری توضیح داده شده اند بپردازید. یادگیری کامل این روشها هم نیاز به مطالعه دقیق و کسب اطلاعات مربوط به هریک از آنها هم تمرین روی آن روشها دارد. بنابراین، سعی کنید پس از مطالعه هریک از روشها آن را عملاً به کار بندید. سؤالات و تمرینهای آخر فصلها برای این منظور مفیدند. افزون بر تمرینها، در آخر هر فصل تعدادی سؤال عینی و تشریحی نیز داده شده که با جواب دادن به آنها می توانید یادگیریهای خود را سنجش نمایید.

در آغاز تمام فصلهای کتاب هدفهای یادگیری آمده اند. آن هدفها پیش از مطالعه هر فصل به شما می گویند که در ضمن خواندن مطالب فصلی به دنبال چه مفاهیم و مطالبی باشید. به آن هدفها کاملاً توجه نمایید.

ضمن بحث درباره موضوعهای کتاب، به منابع و مأخذ مختلفی اشاره و استناد شده. فهرست و مشخصات کامل این منابع در پایان کتاب آمده است. مراجعه به این منابع و مطالعه آنها دانش و اطلاعات شما درباره موضوعهای مختلف غنی تر می سازد.

هدفهای کلی کتاب

به طور کلی، هدف تهیه کتاب حاضر این بوده که به معلمان آتی و شاغل کمک بشود تا در سنجش آموخته‌های دانش‌آموزان و دانشجویان و نیز ویژگیهای رفتاری و عاطفی آنان بهتر عمل کنند و به نتیجه مطلوب‌تری برسند. به طور دقیق‌تر، مؤلف در تدوین مطالب مختلف کتاب هدفهای زیر را در نظر داشته است:

۱. آشنا ساختن خوانندگان با مفاهیم و اصطلاحات مهم حوزه سنجش یادگیری و نشان دادن تأثیر متقابل میان سنجش و آموزش و یادگیری.
۲. آشنا ساختن خوانندگان با دسته‌بندیهای مختلف هدفهای آموزشی و روشهای سنجش.
۳. ایجاد توانایی ساخت و استفاده از ابزارها و وسایل مختلف سنجش یادگیری در خوانندگان.
۴. آشنا ساختن خوانندگان با منابع و مآخذ گوناگون روشهای سنجش و اندازه‌گیری.
۵. علاقه‌مند کردن خوانندگان به موضوعها و مباحث گوناگون سنجش و اندازه‌گیری.
۶. ایجاد توانایی در خوانندگان برای بررسی انتقادی آزمونها و سایر وسایل و روشهای اندازه‌گیری و نشان دادن نقاط قوت و ضعف آنها.